

Ζαν-Φρανσουά Λυοτάρ. Κριτική στη μεταμοντέρνα κατάσταση της εκπαίδευσης. Συνάντηση με τον Πλάτωνα

Ειρήνη Μπόμπολη

Το θέμα που εξετάζουμε αφορά στην κριτική που ασκήθηκε στη μεταμοντέρνα κατάσταση της εκπαίδευσης από έναν σημαντικό εκπρόσωπο του μεταμοντερνισμού, τον Ζαν- Φρανσουά Λυοτάρ.

Οι μεταμοντερνιστές ξεκινούν την κριτική τους από την παρατήρηση ότι η εκπαίδευση έχει φτάσει σε άλυτο αδιέξοδο. Σε αυτό, κατά τη γνώμη τους, ευθύνονται οι απόψεις του μοντερνισμού που οδήγησαν την κατάσταση κάτω από την επιστημονικοποίηση της γνώσης στο να εξυπηρετεί την αρχή της αποδοτικότητας και της χρηστικότητας. Η γνώση έγινε εργαλείο που βοηθάει απλά στην επαγγελματισμό. Η αρχή της αποδοτικότητας συνεπάγεται την υποταγή των Πανεπιστημίων στην εξουσία. Ο κίνδυνος που επισκιάζει τη σύγχρονη εκπαίδευση, να μεταφραστούν οι γνώσεις στη γλώσσα της πληροφορικής και ο δάσκαλος να εξομοιωθεί με τη μνήμη ενός υπολογιστή, οδηγεί το Λυοτάρ στην επισήμανση πως η στροφή στην αφηγηματικότητα είναι αναπόδραστη. Προτείνει την αφηγηματική γνώση στο χώρο της εκπαίδευσης ως τη μόνη ικανή να φέρει το δάσκαλο και το διδασκόμενο «πρόσωπο με πρόσωπο», να συνδέσει τη σκέψη με τη δράση και να αρθρώσει νέο προφορικό λόγο και νέα γλωσσικά παιχνίδια. Ο Λυοτάρ κινείται στο έδαφος του επιστημονικού σχετικισμού, προτείνει μικρές βιωματικές αφηγήσεις στην εκπαίδευση, επαναφέρει τον άνθρωπο ως μέτρο όλων των πραγμάτων και μεταθέτει τη θεμελίωση των προτάσεων της αλήθειας στο χώρο της επιθυμίας για το αδύνατο. Η θεωρία του Λυοτάρ τέμνεται εγκάρσια από τις απόψεις του Νίτσε και του Βιτγκενστάιν. Στην αναζήτηση των νέων δρόμων της εκπαίδευσης μέσω της αφηγηματικότητας συναντά σε αρκετά σημεία τον Πλάτωνα, ο οποίος στην προσπάθεια νομιμοποίησης της γνώσης μέσα στους διαλόγους, παραδίνει τα όπλα στην αφήγηση. Κάτω από αυτό το πρίσμα προβάλλει επιτακτικό το αίτημα για ένα νέο τύπο δασκάλου, ικανού να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της εποχής μας.